

ONLAYN YANGILIKLAR SHARHLARIDA HIS-TUYG'ULARNING LINGVISTIK TAHLILI - EVROVIDENIE QO'SHIQ TANLOVIGA MISOL

Jumanazarov Sardorbek Rajabboyevich

Ma'mun Universiteti, Filologiya fakulteti, "Roman-german filologiyasi"

kafedrası o'qituvchisi.

sardorjumanazarov4565@gmail.com

Annotatsiya: Tadqiqotning maqsadi "Evrovidenie" qo'shiq tanlovi haqidagi yangiliklarga onlayn sharhlar misolida ijobiy va salbiy sharhlarning lingvistik farqlarini aniqlashdir. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ijobiy sharhlar odatiy undov shakliga va oddiy jumla tuzilishiga ega va ko'proq norasmiy lug'at va orfografik o'zgarishlarni o'z ichiga oladi. Boshqa tomondan, salbiy sharhlar murakkab sintaksis tuzilmasi va neytral lug'at va standart orfografiyaga ega bo'lgan bayonotlar sifatida shakllantirilishi ehtimoli ko'proq. Aniqlangan farqlarni ko'rib chiqish vazifasini bajaradigan va shuning uchun har tomonlama bahslashishga va shaxsning aks ettiruvchi shaxsiyatini shakllantirishga chaqiradigan salbiy sharhlarning kommunikativ funktsiyasi bilan izohlash mumkin.

Kalit so'zlar: onlayn yangiliklar sharhlari, lingvistik tahlil, hissiyot tahlili, Eurovision qo'shiq tanlovi.

Kirish

Tildagi his-tuyg'ularni aniqlash - bu hissiyotning fiziologik qo'zg'alishi va uning ijtimoiy namoyon bo'lishi o'rtasidagi kuchli bog'liqlik tufayli tegishli tadqiqot sohasi (Mygovich, 2013). Agar biz odamlarning his-tuyg'ularini tushunsak, ular muayyan vaziyatlarda qanday munosabatda bo'lishini tahlil qilishimiz yoki hatto taxmin qilishimiz mumkin. Shuning uchun his-tuyg'ularni

tahlil qilish jamiyatdagi o'zgarishlarni, saylov natijalarini va mijozlarning qoniqishini bashorat qilish uchun ishlatilishi mumkin (Liu, 2015).

Onlayn sharhlarda his-tuyg'ularni tahlil qilish ayniqsa qiziqarli, chunki sharhlar foydalanuvchilarga o'z fikrini shakllantirish va rasmiy ommaviy axborot vositalaridan mustaqil ravishda o'z shaxsini topish imkonini beradi. Wright (2009) (<http://www.nytimes.com/2009/08/24/technology/internet/24emotion.html>) hatto "ko'pgina korxonalar uchun onlayn fikr bozorda mahsulotni ishlab chiqarishi yoki buzishi mumkin bo'lgan virtual valyutaga aylandi" deb ta'kidlaydi.

"Evrovidenie" qo'shiq tanlovi haqidagi onlayn yangiliklar sharhlari ma'lum ma'lumotlar to'plamini ifodalaydi, chunki ular odatda qutblangan his-tuyg'ularni uyg'otadi (yoki foydalanuvchilar Eurovision qo'shiq tanlovi ishtirokchilarini va/yoki ularning qo'shiqlarini qattiq qo'llab-quvvatlaydi yoki yomon ko'radi). Sharhlar ko'pincha qo'shiq tanlovining doirasidan oshib ketadi va kengroq siyosiy va ijtimoiy masalalarga ishora qiladi (masalan, Azerbejdžan podeli Rusiji 12 točk in si tem zagotovi dostavo plina za še eno leto #Eurovision. / Ozarbayjon Rossiyaga 12 ball beradi va shu bilan yana bir yil #Eurovision gaz ta'minotini kafolatlaydi).

Ushbu maqolaning maqsadi ijobiy va salbiy sharhlar o'rtasidagi sintaktik, leksik va orfografik farqlarni aniqlash uchun onlayn sharhlarni lingvistik tahlil qilishdir.

His-tuyg'ularni tahlil qilish

Kompyuter orqali muloqotda hissiyotlarni tahlil qilish uchun turli yondashuvlar ishlab chiqilgan. Ma'lumotni qazib olishda ko'pincha uchta asosiy toifa qo'llaniladi: ijobiy, salbiy, neytral (Smailović, 2013). Ushbu modellar umumiy tendentsiyalarni o'rganish uchun katta ma'lumotlar to'plamlarida juda foydali, lekin har doim ham alohida matnlarni lingvistik tahlil qilish uchun ishonchli emas.

Nutqni tahlil qilishda odatda ancha nozik tuyg'ular tekshiriladi: baxt (Stefanowitch 2004), sharmandalik (Retzinger, 1991) va hatto kinoya (Haverkate, 1990). Ushbu yondashuvlar sifatli tahlillar uchun juda qiziq, ammo kattaroq ma'lumotlar to'plamida his-tuyg'ularni identifikatsiyalash uchun kengaytirib bo'lmaydi.

Ushbu maqolada biz fikr-mulohaza matnlarining lingvistik xususiyatlarini o'rganish uchun sloven tilidagi "Evrovidenie" qo'shiq tanloviga oid yangiliklar sharhlarining kichik ma'lumotlar to'plamini sifatli tahlil qilishga e'tibor qaratamiz. Izohlar qo'lda his-tuyg'ular toifasiga kiritilgandan so'ng, ular sintaktik, leksik va orfografik darajada tahlil qilindi.

Metodologiya

Tahlil Janes korpusi v0.4 dan olingan namunada o'tkazildi (Fisher va boshq., 2016). Namunada Sloveniya vakilining Evrovidenie qo'shiq tanlovi finalida ishtirok etish uchun tanlanganligi haqidagi maqolaga 70 ta izoh berilgan (<http://www.rtv slo.si/zabava/glasba/evrovizija-2014/slovenija-s-tinkaro-v-evrovizijski-finale-vidimo333335>-da chop etilgan) va radio onlayn yangiliklar portali RTV Slovenija. Tadqiqot uchun faqat fikr-mulohazalar hisobga olindi. Neytral, faktik va ob'ektiv izohlar (masalan, Byorn Einar Romøren) mavzudan tashqari sharhlar yoki ular ostida paydo bo'lgan maqolaga hech qanday aloqasi bo'lmagan ichki munozaraning bir qismi bo'lgan oldingi sharhga to'g'ridan-to'g'ri javoblar kabi olib tashlandi (masalan, Kje je kolega XX? Upam, da ni zaspal! / Umid qilamanki, u qayerda?

Birinchidan, sharhlar ikkita annotator tomonidan qo'lda hissiyotlar toifasiga (ijobiy, salbiy) tegishli edi. Tizimli yakuniy qarorga kelish maqsadida muhokama qilingan 6 ta holatda (8%) kelishmovchiliklar aniqlangan. 4 ta holatda har biri har xil his-tuyg'ularni ifodalovchi ikki qismdan iborat bo'lgan izohlar bilan bog'liq (masalan, Tinkari pa zaželim srečo,četudi je ta Evrovizija zadnjih 10 let z uvedbo

polfinalov čisti cirkus in šov, ki ga pravje tako neml / tilaklash. Eng yaxshisi, garchi so'nggi 10 yil ichida "Evrovidenie" va uning yarim finallari sirk va shoudan boshqa narsa bo'lmagan bo'lsa ham, men endi jiddiy qabul qilmayman.). Bunday hollarda sharhlovchilar sharhda keng tarqalgan his-tuyg'ularni aniqlashga rozi bo'lishdi. 2 ta holatda izohlar tom ma'noda, hazil yoki beadab ma'noda aytilganmi, kontekstdan tashqarida bo'lganligi aniq emas edi (masalan, Pričakujem 12 točk iz Makedonije. / Makedoniyadan 12 ball kutaman.). Bunday hollarda, butun munozara mavzusi kengroq kontekst uchun ko'rib chiqildi va shunga mos ravishda izoh berildi.

Natijalar va muhokama

Sintaktik, leksik va orfografik darajadagi umumiy lingvistik xususiyatlarni aniqlash uchun bir xil hissiyot belgisiga ega sharhlar solishtirildi. Namunada ijobiy (47%) ko'ra bir oz ko'proq salbiy (53%) mavjud. Salbiy sharhlarning katta qismi (86%) bayonotlardir (masalan, Ne, ne bo. / Yo'q, unday bo'lmaydi), faqat bir nechta savollar (8%) va undovlar (5%). Ijobiy sharhlar orasida, aksincha, bayonotlar (48%) va undovlar (45%) (masalan, Srečno! / Omad tilaymiz!) ning o'xshash ulushi mavjud. Ijobiy sharhlarda hech qanday savol bo'lmasa-da, bir nechta buyruqlar mavjud (6%) (masalan, Uživajmo in ne nergajmo kot stare babe. / Keling, ko'rsatuvdan bahramand bo'lib, keksa ayollarga o'xshab yig'lamaylik.). Salbiy izohlardagi jumalarning aksariyati murakkab (62%), ijobiy sharhlardagi jumalarning deyarli yarmi (49%) oddiy.

Xulosalar

Tadqiqotning maqsadi Evrovidenie qo'shiq tanlovi haqidagi maqolalarga sharhlar misolida ijobiy va salbiy sharhlarning lingvistik xususiyatlarini aniqlash edi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ijobiy sharhlar kamroq, odatda undov shakli va oddiy jumla tuzilishiga ega va ko'proq norasmiy lug'at va orfografiya mavjud. Salbiy sharhlar ko'proq bo'lib, odatda murakkabroq sintaksis tuzilmasi va aniq

umumiy lug'at va standart orfografiyaga ega bo'lgan bayonotlar sifatida ifodalanadi.

Tahlil qilinayotgan namuna kichik va bitta mavzu bilan cheklanganligi haqiqat bo'lsa-da, natijalar tahlil davomida juda bir xil va izchil. Bunday tafovutning asosli tushuntirishi salbiy sharhlarning tanqidiy funktsiyasi bo'lib, u ta'sir qilmasdan, chuqur munozaraga muhtoj va mintaqaviy yoki ijtimoiy guruhlarning a'zosi sifatida emas, balki o'z maqomida harakat qiladigan, odatda odatiy lug'at va imlodan foydalanish orqali namoyon bo'ladigan fikrlovchi shaxs pozitsiyasidir.

Bizning kelajakdagi ish rejamiz tahlilni kengroq doiradagi yuqori fikrga ega mavzular (sport, siyosat, din, mahsulot va xizmatlar sharhlari) va matn turlari (bloglar va blog sharhlari, tvitlar, forum postlari, Vikipediya munozara sahifalari) bo'yicha kengaytirishdan iborat. Bundan tashqari, alohida munosabatga loyiq bo'lgan qo'llab-quvvatlash va kinizm kabi salbiy yoki ijobiy his-tuyg'ularning har xil turlarini farqlash uchun his-tuyg'ular to'plami yanada nozikroq bo'ladi.

References

Fišer, D., Erjavec, T., Ljubešić, N. (2016): JANES v0.4: Korpus slovenskih spletnih uporabniških vsebin. Slovenščina 2.0, 4(2), 67–100.

Haverkate, H. (1990). A speech act analysis of irony. Journal of Pragmatics, 14(1), 77–109.

Liu, B. (2015). Sentiment Analysis: Mining Opinions, Sentiments, and Emotions. Cambridge University Press.

Mygovitch, I. (2013). Secondary nomination in the modern English language: affective lexical units. Visnik LNU imeni Tarasa Ševčenka, 1(1), 206–214.

Ritchie, G. (2004). The Linguistic Analysis of Jokes. *Journal of Literary Semantics*, 33(2), 196–197.

Smailović, J., Grčar, M. Lavrač, N., Žnidaršič, M. (2014). Stream-based active learning for sentiment analysis in the financial domain. *Information Sciences* 285: 181–203.

Stefanowitsch, A. (2004). Happiness in English and German: A metaphorical-pattern analysis. In M. Achard and S. Kemmer (eds.) *Language, Culture, and Mind*, 137–149. CSLI Publications.

Retzinger, M. S. (1998). *Violent Emotions: Shame and Rage in Marital Quarrels*. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Khudoyshukur, M. (2023). THE THEORY OF THE LANGUAGE FOR COMMUNICATION. *Innovations in Technology and Science Education*, 2(10), 380-386.

Rajabboyevich, J. S. (2023). FEATURES OF COMMENTS AND ITS ANALYSIS. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(5), 65-67.